

Advies Flora en faunawet en Natuurbeschermingswet voor het plan Oldenzaalsestraat 28 in Ootmarsum

In opdracht van:
LINTMOLENBEEK B.V.
Te Ommen

**AD.ECO ecologisch onderzoek- en adviesbureau
Ir. G. Nijland**

Advies Flora en faunawet en Natuurbeschermingswet voor het plan Oldenzaalsestraat 28 in Ootmarsum

Inhoud:

- 1 Inleiding
- 2 Gegevens flora en fauna
- 3 Kenschets gebied
- 4 Natuurwaarden
- 5 Conclusies
- 6 Bronnen

augustus 2009

AD.ECO ecologisch onderzoek- en adviesbureau
Ir. G. Nijland
Spankerenseweg 11, 6974 BA Leuvenheim
Tel: 0575 567959, Mobiel 06 14287568
E-mail mail@ad-eco.nl, www.ad-eco.nl

Advies Flora en faunawet voor het plan Oldenzaalsestraat 28 in Ootmarsum

1 Inleiding

1.1 Algemeen

Aan de Oldenzaalsestraat 28 in Ootmarsum staat een molen waaromheen lange tijd een houthandel en houtzagerij was gevestigd. Na beëindiging van dit bedrijf wil men het terrein ontwikkelen als woningbouw locatie met respect voor de molen. Daarbij wordt de molen weer opgeknapt.

Voor elk plan is het noodzakelijk dit te toetsen aan de Flora en faunawet en de natuurbeschermingswet, wat in dit advies gebeurt.

1.2 Wetgeving

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. Het soortenbeleid uit de Vogelrichtlijn van 1979 en de Habitatrichtlijn van 1992 van de Europese Unie is hiermee in de nationale wetgeving verwerkt.

Volgens de Flora- en faunawet is het verboden om beschermde planten te verwijderen of te beschadigen (artikel 8), beschermde dieren te doden, te verwonden, te vangen (artikel 9) of opzettelijk te verontrusten (artikel 10) en voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaatsen te beschadigen (artikel 11). Ook het rapen of beschadigen van eieren van beschermde dieren is verboden (artikel 12).

In aanvulling op de bestemmingsplanprocedure moet voor de uitvoering van alle ruimtelijke plannen worden onderzocht welke natuurwaarden aanwezig zijn en of er verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet zullen worden overtreden.

Dit rapport beschrijft de resultaten en conclusies van dit onderzoek voor het plan Oldenzaalsestraat 28 in Ootmarsum.

Daarnaast is een afweging gemaakt over de haalbaarheid van de benodigde ontheffingen. Als aan de voorwaarden voor de verlening van die ontheffingen kan worden voldaan, moet in een volgend stadium een ontheffingsaanvraag worden ingediend bij de Dienst Regelingen van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

*Zorgplicht

Achter de Flora- en faunawet staat het idee van de zorgplicht voor in het wild levende beschermde dieren en planten en hun leefomgeving. Beschermde zijn: de inheemse zoogdieren met uitzondering van huismuis, bruine rat en zwarte rat, alle inheemse vogels, amfibieën en reptielen, sommige planten, vissen, vlinders, libellen, kevers en mieren en rivierkreeft, wijngaardslak en bataafse stroommossel. De zorgplicht betekent dat een ontheffing van een van de verbodsbepalingen alleen kan worden verleend, als geen afbreuk wordt gedaan aan de goede staat van instandhouding van de soort. Deze voorwaarde geldt voor alle beschermde soorten.

*Soortenbescherming

In een AMvB ex artikel 75 van de Flora- en faunawet (25 oktober 2004) is een driedeling gemaakt voor het beschermingsniveau van planten- en diersoorten.

In de AMvB is een lijst opgenomen van licht beschermde soorten (tabel 1). Dit zijn algemene soorten, waarvoor de goede staat van instandhouding niet in het geding is. Voor deze soorten geldt een vrijstellingsregeling. Hiervoor hoeft sinds 25 oktober 2004 geen ontheffing meer te worden gevraagd. Voor soorten met een gemiddeld beschermingsniveau (tabel 2) kan een ontheffing worden verleend, als er sprake is van een in het maatschappelijke verkeer gebruikelijke activiteit. In dit geval moet worden aangetoond dat er geen redelijk alternatief voor de ingreep bestaat en dat de schade wordt gecompenseerd. Kennis van de locaties en het aantal, waarin de soort voorkomt, is hierbij noodzakelijk. Voor de zwaar beschermde soorten (tabel 3) kan slechts ontheffing worden verleend in geval van een activiteit van groot maatschappelijk belang. De voorwaarden van afwezigheid van een redelijk alternatief en compensatie van alle schade gelden ook hier. Locaties en aantallen moeten bekend zijn. De bescherming van deze soorten is aangemerkt als van belang voor de gehele Europese Unie. Deze soorten moeten daarom strikt worden beschermd. De precieze indeling van alle 946 beschermde soorten over deze drie categorieën is op grond van de concept-AMvB alleen voor de licht beschermde soorten en de bedreigde soorten redelijk zeker.

*Gedragscodes voor soortenbescherming

De gedragscode heeft in de AMvB 2004 een formele status. Dit in die zin dat zij voorwaarde wordt om van bepaalde vrijstellingen gebruik te kunnen maken. Het blijft echter mogelijk ontheffingen aan te vragen. Sectoren of organisaties die besluiten een gedragscode op te stellen kunnen deze ter goedkeuring voorleggen aan de minister van LNV. De vrijstelling geldt dan voor de categorieën

- bestendig beheer en onderhoud,
- bestendig gebruik en
- ruimtelijke ontwikkeling en inrichting,

waarbij aantoonbaar is gehandeld conform een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode.

Een gedragscode maakt op systematische wijze duidelijk hoe aan de voorwaarden van de vrijstelling kan worden voldaan. Belangrijke elementen hierbij zijn de begrippen 'zorgvuldig handelen' en 'significante effecten'. Uitgangspunt is, dat de gedragscode een werkwijze beschrijft waarmee overtredingen van de ge- en verboden worden vermeden. Dit voor zover dat in redelijkheid van de bedrijven en personen kan worden verwacht. Daarmee wordt aan de zorgplicht en de eis van zorgvuldig werken (artikel 2 Flora- en faunawet) invulling gegeven. Verder worden verstoringen en dergelijke die toch nog optreden, beschouwd als onvermijdelijk (ten aanzien van individuele dieren) en niet relevant voor het behoud van de gunstige staat van instandhouding van de soort (informatie AMvB 2004).

*Habitat

De Flora- en faunawet beschermt individuele exemplaren van een soort en vaste rust- en verblijfplaatsen van diersoorten. Tevens zijn de voor een goede instandhouding van een diersoort noodzakelijke foerageergebieden en migratieroutes beschermd. Dat wordt in dit rapport ook meegewogen.

*Rode lijst

In dit rapport wordt ook aandacht geschonken aan soorten van de Rode lijst. Hierop staan Nederlandse soorten die bijzondere aandacht nodig hebben. Deze soorten worden bedreigd, zijn erg kwetsbaar of nemen sterk in aantal af. De Rode lijsten zijn voor de meeste soortengroepen officieel door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit vastgesteld. Toch is hun juridische status op dit moment onduidelijk. Veel Rode lijstsoorten (vooral planten) worden niet door de Flora- en faunawet beschermd.

*Natuurbeschermingswet

Naast het soortenbeleid uit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn wordt ook aandacht gevraagd voor de speciale beschermingszones uit deze regelgevingen, nu samengevoegd tot Natura 2000-gebieden. Deze zijn verwerkt in de Natuurbeschermingswet 1998 die oktober 2005 in werking is getreden. De Natura 2000 gebieden zijn beschermd conform de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn. Tevens horen tot de Natura 2000 gebieden alle natuurmonumenten die onder de vorige Natuurbeschermingswet vielen.

Een ruimtelijke ingreep in of een activiteit in de buurt van (externe werking) een speciale beschermingszone mag niet plaatsvinden als deze negatieve effecten heeft op de speciale beschermingszone, tenzij het gaat om dwingende redenen van zwaarwegend maatschappelijk belang. In dit geval moet worden aangetoond dat er geen redelijk alternatief bestaat en dat alle schade wordt gecompenseerd.

Ook de Ecologische hoofdstructuur uit het Structuurschema Groene Ruimte en de Provinciale Omgevingsplannen genieten deze bescherming.

De nieuwe Natuurbeschermingswet geeft regels over het beoordelen van activiteiten die negatieve gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000. Deze regels moeten gemeenten toepassen, en worden door de provincies getoetst, als zij een besluit nemen over zulke activiteiten. Voor een activiteit buiten een richtlijngebied waarvan zonder meer duidelijk is dat de activiteit geen gevolgen kan hebben voor een richtlijngebied, kan het reguliere besluitvormingsproces worden gevolgd. Let op dat in de motivering op het ontwerpbesluit voor het vaststellen van het bestemmingsplan door de gemeenteraad, alle voorgaande stappen (onderzoeken en adviezen en daaraan verbonden conclusies) goed zijn beschreven. Ook in de gevallen als de conclusie is dat het stappenplan niet verder hoeft te worden doorlopen. Het gevaar bestaat anders dat de rechter oordeelt dat het besluit niet voldoende gemotiveerd is.

2 Gegevens flora en fauna

Voor onderzoek van het gebied is gebruikgemaakt van de soortengroepen gegevens van Natuurloket, van waarnemingen uit de soortenatlassen en internet voor zoogdieren, reptielen en amfibieën (soortenkaarten internet), vissen (ook soortenkaarten internet) en libellen.

De gegevens van het natuurloket zijn verzameld per kilometerhok. Dat is een vak van één bij één kilometer. De Topografische Dienst heeft deze hokken ingevoerd als rasterverdeling van de topografische kaarten van Nederland. De gegevens van de landsdekkende soortenatlassen zijn verzameld per uurhok. Dat is een vak van vijf bij vijf kilometer, ook gekoppeld aan bovengenoemde verdeling.

Het project ligt in km-hokken 257-491 en uurhok 28-20. Hiervan waren goede gegevens van vlinders en vaatplanten voorhanden die echter zeer weinig representatief zijn voor het projectgebied. Daarom is de flora bij het veldbezoek geïnventariseerd en is nagegaan wat de mogelijke broedvogelbevolking is. Gegevens die staan geregistreerd per kilometerhok of per uurhok zijn niet in alle gevallen met voldoende zekerheid tot het te onderzoeken plangebied te herleiden. Bovendien geven de meeste atlassen geen volledig beeld van de voorkomende soorten en zijn de gegevens vaak gedateerd. Met behulp van de kennis over leefgebieden van soorten, de indruk die van het plangebied is verkregen is van alle groepen een compleet beeld ontstaan over het voorkomen van de soorten in het gebied.

Het gebied is op 11 augustus 2009 bezocht om een indruk te krijgen van het gebied, de vaatplanten te inventariseren en het km-hok en uurhok gegevens in plaatselijk perspectief te zetten.

Plangebied

3 Kenschets gebied

3.1 Beschrijving van het gebied (zie fig. vorige bladzijde)

Het plangebied betreft een voormalig bedrijfsterrein langs een beekje met canadese populier, es, esdoorn, meidoorn en zwarte elzen. De gebouwen met uitzondering van de molen zijn gesloopt en er bevinden zich nu bergen puin, bergen hout ed. en bergen grond op het terrein. Van de oorspronkelijke opbouw van het beekdal is weinig meer terug te vinden.

Het oorspronkelijke reliëf is nog goed uit de omgeving af te lezen.

De grondwaterstand varieert van nabij het oppervlak bij de beek tot vrij diep in de hogere delen.

3.2 Beschrijving van de plannen

In het plangebied wil de opdrachtgever woningbouw plegen die aansluit bij de geomorfologie van het gebied en die past bij de molen die tevens gerestaureerd wordt.

4 Natuurwaarden

4.1 Gebiedsbescherming

In de ruime omgeving van de planlocatie (ca 2 km) liggen geen Natura 2000 gebieden of EHS-gebieden. Daarom is het niet nodig voor dit plan een ontheffing van de natuurbeschermingswet aan te vragen.

Soortbescherming

4.2 Vaatplanten

Gegevens

De gegevens zijn verzameld bij het veldbezoek op 11 augustus 2009.

Inventarisatie

Het plangebied is recent geheel op de schop geweest zodat de begroeiing voornamelijk bestaat uit eenjarige onkruiden en opnieuw uit de wortels opgeschoten kruiden als grote brandnetel, haagwinde en akkerdistel. Alleen langs de beek staan nog bomen en is de begroeiing plaatselijk in tact. In de noordwestelijk punt is nog iets te zien van het oorspronkelijke beekbegeleidende bos met heksenkruid, robbertskruid, zevenblad en gewone engelwortel. Dit is een aanwijzing voor een oorspronkelijk veel rijkere vegetatie.

Ook het beekdalgrasland aan de westkant waarin duidelijk lokale kwel aanwezig is wijst op de meer oorspronkelijke begroeiing met bisbies, scherpe zegge, kleine watereppe en veldrus als kwelindicatoren en veel vochtminnende soorten als moeras walstro, moeras ver-geet-mij-nietje en moerasrolklaver. De beek zelf is op meerdere plaatsen gestuwd en zwaar overgroeid waardoor zich hier geen beekbegeleidende vegetatie kan ontwikkelen. De beekverbreding met vrijwel stilstaand water heeft een begroeiing van langs de rand rietgras, riet, liesgras, brandnetel, reuzenbalsemien en watermunt.

Effecten

Nu zijn geen beschermde planten aanwezig.

Fauna

4.3.1 Zoogdieren - grondgebonden

Gegevens

Gebruik is gemaakt van de gegevens uit de landelijke zoogdierenatlas. Voor de atlas is de verspreiding van zoogdieren in kaart gebracht op basis van uurhokken in de periode 1970-1988.

Deze gegevens zijn wat verouderd, maar nog redelijk bruikbaar voor de beoordeling van dit gebied.

Inventarisatie

De atlas geeft hier 24 soorten aan. De meeste soorten zullen door de werkzaamheden niet (meer) voorkomen in het gebied.

Er zijn bij het veldbezoek geen winternesten van eekhoorn waargenomen, maar deze soort is hier gezien de omgeving incidenteel zeker te verwachten.

De waarschijnlijk aanwezige soorten egel, enkele muizensoorten, kleine marterachtigen en mol zullen zich zeker vanuit de omgeving weer vestigen. Dit zal geen invloed hebben op de stand van de soorten in dit gebied.

Effecten

De meeste mogelijk tijdelijk verdreven soorten zijn licht beschermd waarvoor geen ontheffing hoeft te worden aangevraagd. Geen van deze soorten wordt is zijn voortbestaan bedreigd.

De mogelijk incidenteel aanwezige eekhoorn zal slechts tijdelijk gestoord worden als de houtopstanden blijven staan door de functieverandering en bijbehorende bouwactiviteiten.

4.3.2 Zoogdieren - vleermuizen

Gegevens

De gebruikte gegevens zijn afkomstig uit de vleermuisatlas. Deze atlas geeft de verspreiding van vleermuissoorten op uurhok niveau weer. De gegevens zijn afkomstig van de periode 1985-1994. Deze gegevens zijn wat verouderd, maar nog redelijk bruikbaar voor de beoordeling van dit gebied.

Inventarisatie

In het uurhok rond het plangebied zijn volgens de atlas 8 soorten waargenomen. Dit zijn franjestaart, watervleermuis, meervleermuis, gewone grootvleermuis, gewone- en ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis en laatvlieger. In mei is eenmalig onderzoek gedaan voor zonsopkomst naar vleermuizen. Hierbij zijn geen vleermuizen waargenomen rond de toen nog aanwezige gebouwen. Gewone dwergvleermuis, meervleermuis en laatvlieger zijn gebouwbewonende soorten die hier kunnen foerageren. De andere, boombewonende soorten, kunnen verblijfplaatsen hebben in de aanwezige bomen. Deze zijn echter niet erg geschikt en vertonen ook geen geschikte holten. De in het gebied jagende vleermuizen zullen tijdelijk hinder ondervinden van de werkzaamheden.

Effecten

Er wordt geen negatieve invloed verwacht op het voorkomen van deze diergroep.

4.5 Vogels

Inventarisatie

Er zijn geen gegevens van anderen gebruikt.

Gegevens

In het broedseizoen mag volgens de wet geen enkele vogelsoort gestoord worden dus mag dan alleen met het werk begonnen worden als aangetoond wordt dat er geen vogels broeden. Het broedseizoen wordt gerekend van 15 maart tot 15 juli.

Dit terrein zal zeker langs de beek een aantal broedvogelsoorten herbergen. In augustus werden 4 soorten gezien te weten kauw (op en rond de molen), wilde eend, merel en houtduif. Daarnaast zijn hier roodborst, winterkoning, andere mezen, heggenmus, vink, spreeuw, zanglijster en zangvogels als zwartkop en tijtjaf te verwachten.

In de bomen zaten geen spechtengaten. De grote bonte specht en groene specht zullen hier zeker foerageren. Al deze soorten zullen hinder ondervinden van de bouwwerkzaamheden.

Na uitvoering van de plannen zal het gebied weer geschikt zijn voor deze soorten als de houtopstanden blijven staan en het gebied goed wordt aangekleed met bomen en struiken.

Effecten

De voorkomende soorten komen ook in de omgeving voor en worden door de tijdelijke storing niet bedreigd in hun voortbestaan.

4.6 Amfibieën en reptielen

Gegevens

De gegevens van amfibieën en reptielen zijn afkomstig van verspreidingskaarten van RAVON op Internet. Hierop is de verspreiding per uurhok aangegeven voor de periode 2002-2007. Deze zijn redelijk recent en vrij wisselend in hun volledigheid.

Inventarisatie

In het uurhok worden volgens de RAVON gegevens kleine watersalamander, bastaard kikker, bruine kikker en gewone pad waargenomen. Overige soorten amfibieën zijn hier gezien het milieu niet te verwachten.

Ook de zandhagedis, levendbarende hagedis en de hazelworm die wel in het uurhok voorkomt zijn hier niet te verwachten gezien het vergraven milieu.

Effecten

Nader onderzoek is niet nodig.

4.7 Vissen

Gegevens

Het RAVON geeft geen beschermde soorten aan voor dit uurhok.

Inventarisatie

Bij het veldbezoek zijn beek en beekverbreding bemonsterd. Hierbij zijn geen vissen gevangen. De vangst bestond slechts uit veel waterwantsen, vlokreeftjes en waterpissebedden.

Effecten

Er zijn geen effecten voor deze diergroep.

4.8 Insecten

Het huidige plangebied is niet zo geschikt voor beschermde insecten. Bij het veldbezoek bij zonnig weer zijn geen dagvlinders of libellen waargenomen.

Bij de goed onderzochte dagvlinders is een beschermde soort waargenomen, de rouwmantel, een zwerver die in het huidige gebied niet zal voorkomen.

4.9 Overige

De aanwezigheid van de beschermde rivierkreeft, wijngaardslak en bataafse stroommossel in het plangebied kan worden uitgesloten.

5 Conclusie

5.1 Gebiedsbescherming

Het plangebied ligt niet in beschermingszone van de Ecologische hoofdstructuur of Natura 2000 gebied. Er is ook geen sprake van externe werking gezien de afstand tot dergelijke gebieden en de aard van de ingreep. Er is dus geen ontheffing van de natuurbeschermingswet 1998 nodig.

5.2 Soortbescherming

5.2.1 Niet bedreigde diersoorten

Er zijn geen floristische waarden in het plangebied waarvoor ontheffing moet worden aangevraagd. De plannen bedreigen de in het gebied voorkomende insecten, amfibieën en zoogdieren niet. Reptielen of vissen komen niet voor.

5.2.2 Vogels

Alle vogelsoorten zijn beschermd op basis van de Flora en faunawet. Daarmee is in principe iedere ontwikkeling moeilijk te realiseren. Toch zal ontwikkeling mogelijk moeten blijven. Er zal dus een goede afweging over de gevolgen moeten worden gemaakt.

Werkzaamheden in het terrein betekent tijdelijke verandering van het leefgebied van de voorkomende vogelsoorten. Dit zal geen relevante gevolgen hebben voor het voortbestaan van de vogelsoorten of -populaties. De werkzaamheden mogen alleen in het broedseizoen begonnen worden als is aangetoond dat er geen vogels broeden.

5.2.3 Nader onderzoek

Er is geen nader onderzoek noodzakelijk.

6 Bronnen

6.1 Veldwerk

Het gebied is 11 augustus 2009, in de middag, bezocht door ir. G. Nijland om een indruk te krijgen van het terrein. Het was wisselend bewolkt weer met zon met enige wind. Temperatuur ca 22°C.

6.2 Media

- www.natuurloket.nl overzicht recente en beschikbare gegevens planten en dieren;
- www.ravon.nl informatie over (verspreiding) van herpetofauna en vissen

6.3 Literatuur

- Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff, De Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea). Nederlandse Fauna 7, Nationaal natuurhistorisch museum Naturalis, KNNV uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.
- Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk, J.B.M. Thissen, Atlas van de Nederlandse zoogdieren, Stichting Uitgeverij KNNV, Utrecht 1992;
- Lange, R., P. Twisk, A. van Winden en A. van Diepenbeek, Zoogdieren van West-Europa, Stichting Uitgeverij KNNV en Vereniging Natuurmonumenten, Utrecht 1994;
- Limpens, H., K. Mostert, W. Bongers, Atlas van de Nederlandse vleermuizen, Stichting Uitgeverij KNNV Utrecht 1997;
- Meijden, R. van der, Heukels' Flora van Nederland, 23^e druk, Wolters-Noordhoff Groningen 2005;
- Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie 2002, De Nederlandse libellen (Odonata) – Nederlandse fauna 4, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden;
- Nie, dr. H. de, Atlas van de Nederlandse zoetwatervissen, Media Publishing en Stichting Atlas Verspreiding, Doetinchem 1993;
- SOVON Vogelonderzoek Nederland 2002, Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2000 – Nederlandse fauna 5, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden;
- Westhoff, dr. V., drs. A.J. den Held, Plantengemeenschappen in Nederland,